

Vývoj plodnosti v okrese Most v období 1990 - 2008.

Tématem předložené práce je analýza vývoje úrovně plodnosti na regionální úrovni (okres) v období 1990-2008, přičemž zvláštní důraz autor klade na souvislosti se sociálně ekonomickými poměry v okrese, především na úroveň vzdělání a s tím související zaměstnanost a na etnickou skladbu, jež je v jeho pojetí omezena na romskou populaci. Analytická práce nekončí pouze u hodnocení samotného vývoje plodnosti v okresním měřítku a s ním souvisejících faktorů, ale její vývoj je konfrontován s vývojem v Ústeckém kraji a v Česku, které slouží jako určitý standard.

Práci tvoří kromě úvodu a závěru 6 kapitol, z nich první je pojata jako základní přiblížení vývoje plodnosti v ČR ve sledovaném období zároveň s metodickým popisem použitých ukazatelů a druhá se podobným způsobem zabývá diferenční plodností podle vzdělání. Třetí a čtvrtá kapitola jsou deskriptivní analýzou věkové struktury a plodnosti v Ústeckém kraji, teprve pátá kapitola je věnována vlastnímu okresu. Tato kapitola má širší záběr, je uvedena geografická charakteristika, popsány životní podmínky z přírodního a sociálně ekonomického aspektu, věkové složení a konečně analyzována porodnost a plodnost. Analýza na krajské i okresní úrovni se drží podobného schématu, je používáno ukazatelů úhrnné plodnosti, specifických měř plodnosti dle věku, průměrného věku matky a struktury narozených dle legitimacy. Dlužno říci, že takto provedené zpracování vyniká přehledností, sloh textu je jednoduchý a výstižný. Pokud však autor ze schématu vybočí a začne se zamýšlet nad sociálně ekonomickými podmínkami vývoje plodnosti, trpí text podstatně horší čitelností, je často zmatený (k tomu hojně přispívá výraz „aspekt“, který je používán zcela svérázným způsobem, autor jej chápe ve významu pojem -s. 28- místo obvyklému významu hledisko či pohled). Proto i význam názvu druhé části analýzy, jež je obsažena v 6. kapitole (Sociálně ekonomické aspekty okresu Most) si čtenář ujasní teprve ve chvíli, kdy z dalšího textu je zřejmé, že se jedná o popis sociálně ekonomických poměrů, vysvětlovaných na základě běžně používaných charakteristik vzdělanosti, národnostní struktury, kvality bydlení, ekonomické situace, zaměstnanosti a sociální politiky a jejich vlivu na úroveň plodnosti. Zaujme zpracování podkapitoly o národnosti, jež se však celá týká jen romské populace, kde jsou stručně uvedeny výsledky výběrového šetření Romů týkající se jejich názorů na vzdělanost, jež je ovšem převzata z diplomové práce F. Veselého (řádně citované). Tato kapitola je zpracována většinou pomocí strukturálních převzatých ukazatelů, jednak ze sčítání lidu, jednak z šetření MPSV, autor se ale omezuje jen na konstatování obecnějších souvislostí, stejně tak je to i s modelovým výpočtem sociálních dávek. Je ale pravda, že analýza těchto faktorů by přesáhla rámec bakalářské práce. V závěru práce jsou správně, přiměřeným nadhledem shrnuty výsledky analýzy a porovnány s cíly práce.

Autor používá standardní metody a ukazatele demografické analýzy, pro potřeby této práce dostačující. Svě téma zvládl dobře zejména po obsahové stránce, potíže činí poněkud stránka jazyková. Pokud se věnuje vlastní demografické analýze je text přehledný, závěry jasné, ve chvíli, kdy se dostává za hranice demografické analýzy, je text někdy neobratně sestaven, některá spojení nevhodná – je to zřejmé již v úvodu práce.

K obsahové stránce si dovoluji mít několik připomínek a postřehů:

1. na str. 11 je definován ukazatel úhrnné plodnosti, ale jde spíše o definici konečné plodnosti, správnější je definice na str. 12, i když i zde by měl být zdůrazněn hypotetický charakter ukazatele.
2. s. 13, kap. 1.3.1 – nepřesně je vysvětleno zvýšení plodnosti v 70. letech vlivem nástupu silných populačních ročníků – opominuta zůstala přijatá propopulační opatření, díky jimž se zvýšila intenzita plodnosti, vyšší počty žen jen celý efekt zvýraznily ve zvýšení počtu narozených
3. Není pravda, že údaje o věkovém složení obyvatelstva okresů jsou k dispozici teprve od roku 2002, tištěné publikace jsou již za 80. léta, elektronická podoba od 90. let (s. 31).
4. Obr. 13 a komentář na str. 34 – spíš než o mimomanželskou plodnost se jedná o podíly narozených mimo manželství resp. podle rodinného stavu.
5. S. 36 – zcela zmateně napsaný úvod k podkapitole 6.1.1
6. Na s. 41 je chybně proveden graf věkové struktury Romů – nezachovává proporcionalitu pruhů vzhledem k nestejným věkovým skupinám (0-14 let jsou 3 pětileté skupiny, zobrazeno jako jediná)

Z formálního hlediska práce obsahuje všechny náležitosti, technicky je hezky provedena, rozsah práce je dostačující (59 stran vlastního textu, 2 strany seznamu literatury a zdrojů dat).

Bakalářská práce Michala Pečeného „Vývoj plodnosti v okrese Most v období 1990-2008“ mne zaujala přehledným zpracováním demografické analýzy a tím, že si je autor vědom významu sociálně ekonomických faktorů ve vývoji plodnosti a snažil se je postihnout. Podle mého názoru i přes zmíněné výtky splňuje obsahové i formální požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.